

J
O
H
N
N
Y

M
U
N
K
H
A
M
M
A
R

PERSONLIGT

Från Visby till Vita Huset

Johnny Munkhammar

Jag kandiderar till riksdagen i valet 2010 som principfast pragmatiker. Jag står för frihet, förändring och företagande. Detta är en skrift om min bakgrund.

Resor, anföranden, media, möten och debatter – centrala delar av min vardag. Hur blev det så? Vad avgör vad man ägnar sig åt? Vilka är drivkrafterna?

Olika personers utveckling fascinerar mig. Hur mycket av livet styrs av slumpen? Hur mycket är personliga egenskaper respektive omgivande miljö?

Min övertygelse är att fler kan utvecklas enligt egen vilja än vad som sker idag. Många får inte chansen att nå sin potential och sina drömmar.

En tidning satte en gång "Från Visby till Vita Huset" som rubrik till en artikel om mina olika uppdrag. Bakom de många resorna finns också en enda lång resa.

Detta är en skrift till försvar för den enskildes möjligheter och för ett samhälle som uppmuntrar egna val - samt för ödmjukhet inför hur livet utvecklas.

Johnny Munkhammar

”Hennes pappa Aron, en mild och vänlig man, höjde för en gångs skull rösten och gav beskedet: ’Dock aldrig!’.”

Mormor

På väggarnas insida dröp frost. I huset fanns bara ett rum, och där samsades två föräldrar, fyra barn och två jakthundar. Min mormor föddes den 2 januari 1933 i Anga socken på sydöstra Gotland.

Det var ett traditionellt jordbrukssamhälle. Till Anga hade Sveriges välstånd sökning ännu inte nått. Man kan rentav fortfarande tro att tiden står stilla där. Mormor har många dråpliga historier att berätta om sin barndom.

Där var farmor, bärandes en käpp med spik, alltid vandrande i diket snarare än på vägen. Där var familjens enda tandborste, som även den snusande pappan använde. Där var folkfester vid viktiga högtider. Där var jakt och bärplockning.

Det visade sig att mormor hade fallenhet för studier, inte minst matematik. Hon erbjöds möjlighet att läsa vidare efter sex års obligatorisk skola. Hennes pappa Aron, en mild och vänlig man, höjde för en gångs skull rösten och gav beskedet: ”Dock aldrig!”.

Att sitta med en bok framför sig var det dummaste man kunde

göra, enligt honom. Säkert delades hans uppfattning av i stort sett alla i bygden. De var praktiska människor som ägnade sig åt fiske och jordbruk.

Ingen visste om något annat var möjligt. Ingen hade hört ord som universitet. Och hade man hört det så var det inget att ha. Varför ska man tro att man är något - och vad är det för fel på det som alla andra har?

Mormor har haft stor betydelse för mig och hela familjen, en riktig stöttepelare. Så hade det kanske inte kunnat vara om hon hade gjort en annan karriär. Hon har varit viktig, på många sätt. Precis som min mamma har hon skapat trygghet för sina barn.

Både mormor och mamma har tillbringat ett yrkesliv inom sjukvården, vilket har försett mig med mängder av anekdoter om de fundamentala problemen i centralstyrningen. Men mamma var också hemma med mig tills jag var fyra år.

Att mormor idag är nöjd och tillfreds är utmärkt. Saker blir som de blir. Men ibland kan man också se var något tog stopp, var ett hinder reste sig. Ingen vet om något hade blivit bättre av studier, men hon borde ha fått försöka.

”Skolan skulle avslutas så snart det gick, istället skulle man ut och jobba. Med vad? Jobb som jobb.”

Pappa

Mark Twain ska ha påpekat att han vid 15 års ålder inte kunde begripa vilken idiot hans pappa var, bara för att vid 25 undra hur pappan kunde ha lärt sig så mycket på tio år. I det ligger sonens utveckling, men också att pappor kan förändras.

Min pappa Kent föddes på den gotländska landsbygden. Hans mamma var tidigt ensamstående, och hade olika jobb. Att han och hans syskon överlevde sina första år, intensivt präglade av hyss, ter sig som en osannolik bedrift.

Det var en hård uppväxtmiljö. Enkla bostäder, otrevliga hyresvärdar. Inte många goda förebilder, och definitivt ingen med "kontorsjobb". Som alla miljöer också med komiska inslag och glädjeämnen, men en del låter idag som Oliver Twist.

Jag känner ingen som har jobbat så mycket som pappa. Springpojke i tidig ålder, sedan elektriker. Extrajobb och helgjobb. Skolan skulle avslutas så snart det gick, istället skulle man ut och jobba. Med vad? Jobb som jobb.

Han kom att engagera sig fackligt och identifierade sig med den rollen och ideologin. Jag tyckte han var inkonsekvent, som ar-

betade så hårt och stödde dem som premierade allt annat än arbete. Han höll definitivt inte med.

Ändå visade den tiden misslyckandet hos vänsterns alternativ. Mina föräldrar hade kvar samma blommiga 1970-talssoffa större delen av 1980-talet. Det diskuterades att ersätta mjölkken till maten med vatten. Reallönerna stod still i decennier.

Idag driver pappa eget företag i elbranschen, som går utmärkt. Han är den förste att kritisera byråkrater, offentliga överheter, onödiga regleringar – och skatter. Inte från teoretiska eller akademiska utgångspunkter utan ren vardag.

Det finns många orsaker till bytet av perspektiv, kanske även mina olika påpekanden. Men engagemanget är tydligt och numera konsekvent. Jag tror att hans synsätt skulle kunna omfattas av betydligt fler i den vanliga svenska vardagen.

Min mamma arbetade först som vårdbiträde och numera som läkarsekreterare. Viktiga uppgifter men svåra förutsättningar. Medarbetarna gör allt de förmår i en hopplös struktur.

Pappa och mamma klagar inte. Men deras verklighet är viktig, och man ska inte glömma hur omgivningen påverkar livsval.

”Det betyder att eleverna från Södervärn i Visby oftare sitter i snabbköpskassan och eleverna från Katedralskolan i Uppsala oftare undervisar på universitet.”

Skolkamrater

Att påstå att jag var i sällskapetets centrum under någon del av grundskolan är att göra avkall på sanningen. Snarare delade jag ofta få intressen med skolkamraterna. På högstadiet skulle man antingen vara hårdrockare eller synthare och jag hade knappt lyssnat på någondera.

Jag har alltid haft svårt att inordna mig i grupper, särskilt om grupperna bara finns till för att skapa grupper. I skolarbetet var jag möjligen ledande, men inte på fritiden. Där var helt andra personer i centrum.

Återträffar med gamla skolkamrater kan vara mycket intressanta. Lite grann för vad man minns, men desto mer för att se vad som har hänt sedan skoltiden. Den stökigaste killen i min högstadiesklass träffade jag härom året – han jobbade i finansbranschen i London.

Några av de främsta gängledarna kan ha intagit rätt modesta positioner, som försäljare av CD-skivor. Någon av de mer tillbakadragna – åtminstone på gymnasiet – har flyttat till Stockholm och blivit advokat.

Tjejen med högst betyg har blivit veterinär. Vi var vänner, men när hon pikade mig för något gjorde jag detsamma tillbaka och blev åthutad av läraren. Man ska vara snäll mot tjejer, var budskapet. Alla är inte för jämställdhet i praktiken!

De flesta i min skolklass tror jag ägnar sig åt liknande arbetsuppgifter som sina föräldrar. Det betyder att eleverna från Södervärn i Visby oftare sitter i snabbköpskassan och eleverna från Katedralskolan i Uppsala oftare undervisar på universitetet.

Jag gör ingen generell värdering bland olika yrken eller livsstilar. Tvärtom gillar jag mångfald och tycker det ofta är mycket spännande att få ta del av vad andra ägnar sig åt. Men jag anser att det är beklagligt om människors livsval begränsas.

Den som försöker, som tar risker, vill uträtta något, får inte hindras. Man kan misslyckas, och det ska inte vara fel, men politiken ska inte stå i vägen. Talang ska komma till användning, vi måste ha ett samhälle med rörlighet – en meritokrati.

Senare i livet har jag sett vissa få bra jobb mest för att deras pappa är styrelseordförande. Det må vara orättvist, men håller ändå aldrig i längden. Man måste vara duglig för att ha ett jobb, inget företag kan i längden dras med onödigt inkompetens.

**”Professor Leif Lewin in-
ledde min allra första
föreläsning med att
upplysa om att ifall
man inte klarade första
tentan skulle man överväga
om man skulle vara
kvar i Uppsala.”**

Student

Jag visste verkligen aldrig vad jag skulle bli, alltså vad jag skulle jobba med. Men varje gång jag var PRAO-elev – i restaurangkök, på bank och båt – visste jag att just det skulle det inte bli. Sällan var studieviljan så stark som efter PRAO-perioder.

Inget fel på något av detta, men det var nog inte något jag hade fallenhet för. Ibland talade jag om att försöka bli journalist. Självklart ville man efter att ha sett alla James Bond-filmer antingen bli hemlig agent eller skådespelare.

Realistiskt sett hade jag ingen aning och inga väldiga förväntningar. Men jag tänkte att om man läser tillräckligt och blir bra på några ämnen måste någon vilja ha ens insatser. Och då gäller det att fokusera på det man är intresserad av.

För min del politik och ekonomi – i form av statskunskap, ekonomisk historia och nationalekonomi på Uppsala Universitet. Många därhemma skakade lätt på huvudet vid åhörandet av vad jag ägnade mig åt.

Professor Leif Lewin inledde min allra första föreläsning med att upplysa om att ifall man inte klarade första tentan skulle

man överväga om man skulle vara kvar i Uppsala. Jag klarade den med VG och blev kvar.

Ekonomisk historia var intressant, men tydligt influerat av vänsterns syn. Många resonemang om nord och syd, centrum och periferi. Nationalekonomin passade bättre, utom de mer matematiska delarna. Min initialt rätt goda matematiska förmåga hade havererat helt under gymnasieläraren i ämnet.

Universitetstiden ägnades dock minst lika mycket åt politik i praktiken. Jag var ordförande i Liberala Studentföreningen, ledamot av Liberala Ungdomsförbundets förbundsstyrelse och dess kassör. Detta gav idéutbyte, argumentationsträning och viktiga nätverk.

Ibland tror jag att politiken var lika viktigt som studierna, med de sociala aktiviteterna som gaskerna strax därefter – jag var Gotlands Nations fanbärare. Den aktiva politiken bidrog till en sammanhängande syn på världen.

”Frågan som barn till icke-akademiker oftast får därhemma är om utbildning lönar sig ekonomiskt. Ofta är det inte så, på grund av skatter.”

Lärare

Kubakrisen 1962. Sovjetiska missilramper på väg att installeras på Kuba. President Kennedy krävde borttagande, och en sovjetisk flottenhet styrde över Atlanten. Dramatik framförd av Wincent, min lärare i samhällskunskap på högstadiet.

Han såg lite sliten ut, men han väckte mitt intresse för samhälle och internationella frågor. Under gymnasiet ville min lärare ge mig en sexa i betyg på den dåvarande femgradiga skalan, påstod han, trots hans eget engagemang i dåvarande VPK.

Vilken betydelse lärarna har för ungas möjligheter! Deras förmåga att inspirera och förmedla kunskap avgör mångas hela liv. I synnerhet personer som inte har något stöd hemifrån måste ha åtminstone någon lärare som kan ge stimulans.

Goda lärare i språk och matematik ökade dessa intressen hos mig under högstadiet, men studiemiljön försvårade. Det var först på gymnasiet, bland betydligt fler likasinnade, som jag kunde utveckla intressen och kunskaper.

Mina vänner var främst de intellektuella, som läste filosofi. Inte så få hade palestinasjalar och de flesta var någon sorts utopisk,

känslomässig, vänster. Jag stod för andra idéer, men vi hade intressanta diskussioner, dansade till samma musik och drack samma sorts vin – det billigaste.

Många i min gymnasieklass sökte direkt till universitet, men själv tog jag en sejour förbi Flottan i 17 månader. Jag övervägde att bli officer, men fann tillvaron för inrutad. Att vara med i den sista sommaren av ubåtsjakt var dock inte utan höjdpunkter.

Det talas om social snedrekrytering till högre utbildning, att barn till akademiker studerar i högre grad. Frågan som barn till icke-akademiker oftast får därhemma är om utbildning lönar sig ekonomiskt. Ofta är det inte så, på grund av skatter.

En dag kom en lapp i brevlådan från en polsk dam med två universitetsexamina. Hon erbjöd städning. Det är upprörande att personer från andra länder ofta stängs ute. Orsaken är inte fördomsfulla företagare – tjänar de på en anställning så anställer de. Kapitalet är färgblint. Väl belagt är däremot att arbetsmarknadsregleringar skapar utanförskap.

Ofta motverkar politik, i form av offentliga insatser, sina syften. Det kan bero på ideologi eller okunskap. Men vanligare är att särintressen kidnappar politiken och små grupper gynnas på helhetens bekostnad. Det måste avslöjas och stoppas.

”Även om man bara är en av många har man ett personligt ansvar. Att avstå från att agera är också en handling man måste ta ansvar för.”

Principer

I de tidiga tonåren badade jag och några vänner i ett kommunalt utomhusbad efter stängning, ett ofarligt bus. Men att några av mina vänner – ledda av några jag inte kände så väl – stal godis från en stängd kiosk var en helt annan sak.

Jag var där men försökte inte stoppa det. Detta var en formativ händelse för mig. Det enda jag då gjorde var att efteråt skicka ett anonymt brev med pengar till kioskgäaren. Men jag bestämde mig för att aldrig mer stillatigande åse något jag anser är djupt felaktigt.

Denna levnadsregel har jag hållit, i ur och skur. Jag står fast vid min uppfattning och är inte tyst, oavsett om jag är ensam och oavsett hur impopulär jag blir för stunden. De goda människornas tystnad är farlig.

Självklart ska man inte överdriva. Jag tjarar inte om småsaker, det måste vara viktigt. Men jag håller denna princip, både privat och professionellt. Detta har lett till konfrontationer och att jag har fått lämna åtminstone en anställning. Men jag gör hellre det än viker mig.

Även om man bara är en av många har man ett personligt ansvar. Att avstå från att agera är också en handling man måste ta ansvar för. Det viktigaste är att man själv i efterhand anser att man gjorde rätt utifrån det man då visste.

Det är en mänsklig egenskap att ägna sig åt gruppsyck, från skolklasser till etniska grupperingar. Men så många som möjligt bör ha förmågan att stå emot. Och samhällen måste ha institutioner som bromsar gruppsyckets effekter.

Att döma av kritik jag ibland har fått tycker en del det är jobbigt med principfasthet. Men alla vet också var man står – och står kvar. Det ger en pålitlighet. Detta ska inte förväxlas med att man kan byta ståndpunkt i ljuset av goda argument; det kan och bör man.

Historien är full av exempel på vikten av principfasthet. I Nazityskland tog många risker med sina egna liv för att rädda judar. I dagens samhälle kan det handla om att ingripa mot försök till våldtäkt. Och man måste ingripa.

Det finns en särskilt gruppsykologi i tjuvningen med massmöten och plakat. Där råder en känsla av samhörighet och att man kan agera i kollektivets namn. Jag är allergisk mot allt sådant och anser det både hotfullt och ointellektuellt.

**”Man själv hade, genom en
mycket olycklig slump,
kunnat vara i samma
situation. Jag hade säkert
agerat som han.”**

Hemlös

För ganska många år sedan läste jag en utförlig artikel om en hemlös man i 70-årsåldern i Stockholm. Hans öde hade orsakats av att hans fru och barn omkom i en bilolycka. En tid skötte han inte sitt arbete och förlorade sedan även huset.

Han var alldeles för stolt för att be om bidrag och blev hellre hemlös. Boendet varierade från trappuppgångar till olika tunnlar. Han tittade in hos Stadsmissionen för att få en dusch åtminstone varje vecka – smuts stod han inte ut med.

Varje söndag tog han på sig en kostym och gick omkring i staden som om allt var som vanligt, och låtsades som ingenting. Han hade träffat en studentska som var hans vän, och han hälsade på och lagade ibland mat – stekt strömming med potatismos.

Är någon beredd att säga att samma olycka i ens eget liv inte hade lett till samma utfall? Man själv hade, genom en mycket olycklig slump, kunnat vara i samma situation. Jag hade säkert agerat som han.

Blixten kan slå var som helst. Jag tänker sällan på risker och faror, men har sett många personer i den nära omgivningen

som har drabbats av elände. Dödliga sjukdomar må toppa listan, men det finns mycket mer.

Jag är alldeles för dålig på att stanna upp och uppskatta allt det jag har, men det händer trots allt. Ofta lever vi i kalendern längre fram i tiden. Även den mest stabila situation kan ha en skör grund, och då är det viktigt med skyddsmekanismer.

En av mina tidigaste politiska funderingar står sig fortfarande: Varför ska staten ta det mesta vi tjänar och sedan ge tillbaka det till i huvudsak samma personer – fast i den form som politiker och byråkrater vill? Samtidigt ramlar de med riktigt stora problem rakt igenom.

Mycket av välfärdsstaten har handlat om att ta hand om livet för vanliga människor. De med riktigt ovanliga problem har ignorerats. Jag tycker fortfarande att vanligt folk kunde få bestämma själva, men att vi bör ta bättre hand om dem med verkliga problem.

**”Hon var inte bara kunnig,
eftertänksam och
omtänksam utan också en
utomordentlig ledare,
prestigelös och pedagogisk.
Hon hade varit en utmärkt
statsminister.”**

Chefer

- Nej, tack, vi har inget behov! Därpå slängdes luren på. Jag hade ringt upp Mats Gullers, VD för välrenommerade PR-byrån Gullers Grupp vid Norrmalmstorg. Hans svar levererades på bråkdelen av en sekund.

Underligt nog dröjde det bara dagar innan han ringde tillbaka och undrade om jag kunde komma på intervju. Därefter ägnade jag två år åt PR och kommunikation, med fokus på Public Affairs, som det kallas.

Mats Gullers har en mycket kort "attention span", så jag lärde mig att kommunicera kondenserad information. Han var egentligen ointresserad av att vara chef, han ville arbeta med kunder – och var i det mycket skicklig.

Min bästa chef hittills har varit Anne Wibble. Det var väldigt sorgligt när hon gick bort i cancer. Hon var inte bara kunnig, eftertänksam och omtänksam utan också en utomordentlig ledare, prestigelös och pedagogisk. Hon hade varit en utmärkt statsminister.

Hon talade till städaren med samma respekt som till ministern.

Hon lät medarbetarna växa i sin omgivning. När jag slutade påpekade hon i sitt tal att jag vid misslyckande kunde falla tillbaka på sångkarriär, baserat på mitt framträdande på personalfesten. Alltför vänligt, kan jag lova.

En gång åkte jag bil flera timmar med förre Volvochefen Sören Gyll. Rakt på sak och mustigt språkbruk. Det var som att resa i tiden till industrisamhällets glansdagar. Där fanns också ett genuint engagemang.

De flesta har nog upplevt chefer som inte är lämpade för den rollen, så även jag. Det kan vara personer med talang, men som hel enkelt är på fel plats. Den som inte är trygg i sin roll blir lätt kontrollerande, manipulerande och motstridig.

Ebba Lindsös tid som VD på Svenskt Näringsliv kunde man ha skrivit en managementbok om, med titeln "Gör tvärtom". En intelligent person på helt fel plats. Därtill på en otroligt viktig och komplex position.

Just nu har jag också en rätt bra chef, i form av undertecknad. Att äga och driva företag är otroligt roligt och utvecklande. Det är kreativt och mångfacetterat. Man har sig själv att skylla för misslyckanden, men också att tacka om det går bra.

Ledarskap är fascinerande och komplicerat. Men några avgörande nycklar är att man är trygg i att man behärskar verksamheten och vågar delegera. Chefen måste både lyssna och besluta.

”Alltför ofta har politiker inte gjort mycket annat än ägnat sig åt politik. Det borde göra så de kan politik, kan man tycka, men det gör att de inte förstår samhället och människors varierande vardag.”

Politiken

I min uppväxtmiljö var ”moderat” mer eller mindre ett skällsord. Trots att jag var mycket liberal, efter rätt omfattande studier och eftertanke, avstod jag därför från MUF. Folkpartiet och LUF trodde jag var ungefär samma sak, så det blev valet när jag var 17 år.

På mitt första landsmöte med Folkpartiet fick jag hälsa på dåvarande partiledaren Bengt Westerberg, vilket var stort och nervöst. I senare tid har jag debatterat med honom flera gånger och arbetat med hans sambo – bådadera utan nervositet.

Man lär sig beslutsfattande, organisation och argumentation. Möten och kongresser är i hög grad en tävlan i skicklig retorik och kunskap. På många sätt en bra skola – inslag av detta borde finnas i den vanliga skolan – men också viktigt att det inte är det enda man gör.

Jag har läst rätt många politikernas memoarer. Personer som Ingvar Carlsson och Thage G Peterson verkar sätta ett värde i att SSU och Bommersvik är de enda referensramarna. Där fick man veta hur samhället såg ut, där lärde man känna alla.

Inskränkthet är ingen god egenskap hos politiker. Alltför ofta har politiker inte gjort mycket annat än ägnat sig åt politik. Det borde göra så de kan politik, kan man tycka, men det gör att de inte förstår samhället och människors varierande vardag.

Jag har hållit otaliga så kallade skolpresentationer, att man talar i klassrum, och presentationer och debatter i skolor. Det är ett fascinerande utbyte. Det är fantastiskt om man lyckas väcka någons bestående engagemang och drivkraft.

Parallellt med Flottan arbetade jag för stiftelsen JA till Europa inför folkomröstningen om EU 1994, som skribent och debattör. Mycket lärorikt. Viljan att öppna Sverige mot Europa och lyfta landet från tidens instängdhet drev mig också i kampanjledningen för ja till euro.

En stor debatt blev dock inställd 1994 efter någon busringde till min pappa på natten och utgav sig för att vara min motdebattör. Pappa ringde tillbaka till den riktiga personen och avfyrade ett svavelosande budskap. Debatt inställd. Never mix campaigns with family!

”Släktingar hörde av sig och undrade om jag kunde ta det lite lugnt, de vågade knappt säga att de hette Munkhammar.”

Skribent

Läsning, läsning och läsning. Pappa tog mig till det kommunala biblioteket på fredagar och mamma läste mycket när jag var liten. Kanske var det därför jag även ville berätta. Min mormors man Göte fick tydligen lägga sig och vila öronen efter vi hade varit ute med hunden.

Jag skulle ofta berätta och undervisa mina skolkamrater om något intressant jag hade läst, med högst varierande mottagande. Serier tecknades i block efter block och på en gammal skrivmaskin av märket Halda skrevs berättelser.

Samhällsengagemanget ledde till insändare. I sin tur ledde det till osakliga angrepp som jag inte var sen att svara på. Gotländska tidningar svämmades över. Släktingar hörde av sig och undrade om jag kunde ta det lite lugnt, de vågade knappt säga att de hette Munkhammar.

Att skriva ledare passade mig utmärkt, på Gotlands Tidningar med början när jag var 18 år, och sedan några somrar på Nerikes Allehanda. Första sommaren var jag tidningsutdelare samtidigt och delade ut samma tidning som jag skrev ledare i.

Inom ramen för studier och partipolitik blev det mycket skrivande av PM, rapporter och debattartiklar. I hög grad fokus på stringens och hållbar analys. I skrivandet finns en vilja att kommunicera och övertyga.

Varifrån kommer engagemang? Självklart kan det vara upplevelser som är källan, men ibland tror jag helt enkelt det är ett personlighetsdrag. En del saknar just det draget, vet inte vad de vill eller vad de är intresserade av. Tyvärr är det då också svårt att vägleda och bistå.

Min första lilla bok, om regionalpolitik, var spännande att skriva. Men lustigt nog är det alltid så att man egentligen inte vill se boken mer när den väl presenteras. Då har man skrivit, fått synpunkter och skrivit om så mycket att man är hjärtligt trött på ämnet och texten.

Sedan dess har det blivit fler, fyra-fem stycken, och hundratals bokarrangemang, i många länder och format. Det är alltid roligt att se om något fungerar, om det når fram. Känslan av att signera en egen bok var dock inte som jag trodde när jag var liten. Antagligen för att man då redan är trött på bokeländet.

**”Med undantag för grisöron till snacks i Litauen och in-
älvssoppan hos förre reform-
ministern Kakha Bendukidze
i Georgien – som dock bjöd
på annat gott – har det mesta
varit positiva upplevelser.”**

Internationellt

- Är du här och svartmålar Sverige? En bekant röst ropade tvärs över gatan precis utanför amerikanska finansdepartementet. Det var dåvarande finansminister Pär Nuder, som av en slump hade varit på möte där samtidigt som jag hade hållit anförande i samma byggnad.

Mitt omfattande samarbete med frihetliga tanksmedjor i olika länder har varit lärorikt. De utgör ett viktigt intellektuellt nätverk. Arbetet med att bygga upp European Enterprise Institute i Bryssel har också känts viktigt. Där behövs oberoende röster.

Resande bjuder på många intryck och anekdoter. Jag inbillar mig att man efter att ha rest mycket får en förmåga att snabbt se trender i samhällen och upptäcka det annorlunda. Som att ännu fattiga tillväxtländer har dåliga vägar men många nya bilar.

Mitt pass har en tendens att gömma sig, liksom viktiga resehandlingar, vilket ofta har lett till höjda stressnivåer hos min kära fru. Mer än en gång har jag också åkt till fel flygplats vid avfärd. I Italien bokade jag hotell i fel stad.

Världen må vara globaliserad, men det är fascinerande hur väl gamla lokala och nationella traditioner står sig. Ta matkultur. Visst finns hamburgare överallt, men det är inte vad folk äter till vardags.

Jag provar alltid allt det mest lokala på resa. Med undantag för grisöron till snacks i Litauen och inälvssoppan hos före reformministern Kakha Bendukidze i Georgien – som dock bjöd på annat gott – har det mesta varit positiva upplevelser.

På arbetsresor där familjen har varit med har vi stannat extra länge. Efter anförande i Bukarest avsåg jag arrangera en ”skräckhelg” i Transsylvanien, bara för att finna att det var mycket charmigt – kanske bidrog ”Pizza Dracula” till avdramatiseringen.

Längre privata resor kan ge en mer fördjupad bild av ett samhälle. Vi reser ofta rätt enkelt och bor på olika platser. Brasilien är fantastiskt. Kontrasterna i Saigon mellan kommersialismen, det kinesiska nyåret och flaggorna med hammaren och skäran var inte heller illa.

Att resandet ökar är mycket positivt, för upplevelser men också tolerans. Flyget står för en bråkdel av utsläppen av växthusgaser och de minskar kontinuerligt. Motarbetandet av resor,

bara för att de är ett synligt inslag i vardagen, är tråkig symbolpolitik.

”Men han kanske hade en poäng; den nyskilde nyliberalen Fredrik och jag hade mer eller mindre bosatt oss på Berns Veranda.”

Vänner

- Kanske är det lite mycket fest, eller? När min gode vän Joacim gjorde detta påpekande begrep jag inte vad han menade. Men han var orolig för mina många utekvällar efter det att min första fru just hade blivit ex-fru – för övrigt ett stort misslyckande, men rätt beslut.

Just då skrev jag en bok, jobbade mycket, träffade vänner – tyckte att allt var mycket väl. Men han kanske hade en poäng; den nyskilde nyliberalen Fredrik och jag hade mer eller mindre bosatt oss på Berns Veranda. Synpunkten var en handling av god vänskap.

Goda vänner, vilket jag inte alltid har haft, är ovärderliga. I sådana relationer finns ingen prestige och inga möjligheter att dölja hur allt verkligen är. Det är personer som kan komma med även mindre positiva besked.

Mina goda vänner får alla sägas vara framgångsrika. De arbetar med liknande saker, har roller med ansvar, goda inkomster och får bra med uppmärksamhet. Jag är mycket medveten om att vi är en homogen grupp, men så är det kanske ofta med vänner.

Däremot är det också så att alla dessa har en helt annan bakgrund än det liv de lever nu. Alla, och det är i och för sig bara en handfull personer, har själva tagit sig dit där de är. Det är lite av den amerikanska drömmen fast i Sverige.

Detta är personer med drivkraft, något som har fått dem att ifrågasätta, ta sig vidare och pröva nytt – i finansbransch, organisationsvärld, politik och tankesmedjor. Personer som dessa tar sig fram även i ett mindre rörligt samhälle.

Goda vänner består genom väder och vind. Samtidigt som man ska vara rädd om dem ska man inte behöva vara det, man ska kunna bete sig dumt och ändå vara goda vänner. Hade man inte kunnat det skulle jag knappast ha haft några kvar.

Pinsamheter blir aldrig riktigt allvarliga bland vänner. Tur är det, med tanke på whiskyresor, svensxor och karaokefester. Goda vänners minne har en utmärkt tendens att vara mindre gott vid vissa tillfällen.

”Man måste inse att ens fru ofta vet bättre vad man själv behöver. ... Plötsligt har jag kläder jag får beröm för. Jag gjorde länge motstånd mot att ibland ha tre dagars skäggstubb, men har gett upp även det.”

Familjen

Linda var med all rätt lite skeptisk initialt till den blivande 30-åringen, som inte ringde tillbaka och satte sig vid datorn och scannade nyheter istället för att äta frukost. Hon fastnade dock för andra fördelar och färdigheter och så gifte vi oss.

När Rebecka kom var jag oförberedd och omtumlad. Snart kom jag att se vårt barn som det bästa jag har gjort, utan närmare konkurrens. Självklart är det en omställning, men till det bättre; man växer ett antal mått.

Tiden innan vi träffades delades mellan ambitiösa engagemang och uteliv, men nu delas den i hög grad mellan ambitiösa engagemang och familjeliv. Livspusslet för barnfamiljer är inget att leka med. Vi driver båda företag och vill ha en aktiv fritid.

En god vän till mig har fyra barn. Han tycker visst att han har tid för sig själv – ibland står han kvar ett par minuter extra i duschen, har han sagt. Man måste vara bra på planering och logistik, vilket definitivt inte gäller oss alla, kan jag intyga.

De senaste åren har jag rest mycket, och har haft förmånen att Linda och Rebecka ofta har följt med. Jag tror att Rebecka

i genomsnitt har besökt minst ett nytt land varannan månad under sina första tre år.

Vi tror mycket på att barn ska få många intryck. Det borde stimulera tänkande, språk och bidra till tolerans. Och visst var det kul när bara jag och Linda var i Rio före Rebecka, men det är otroligt kul att ha henne med nu.

Man måste inse att ens fru ofta vet bättre vad man själv behöver. I vårt fall har det varit så med både barn och villa. Nu håller jag helt med. Plötsligt har jag kläder jag får beröm för. Jag gjorde länge motstånd mot att ibland ha tre dagars skäggstubb, men har gett upp även det.

Vattensport, cykling och viss tennis, ja – men löpning, nej. Så var min uppfattning. Nu har jag sprungit ett antal marathontopp. Förklaringen är förstås återigen min fru, som är en riktig idrottskvinna. Med listigt smicker om att jag såg ut som en löpare fick hon mig att börja. Och självklart hade hon rätt i att det passade mig rätt väl.

Det talas mycket om familjepolitik. Jag tycker att familj är familj och politik är politik. Det är inte klokt att politiker diskuterar hur och när vi ska vara hemma med barnen eller vilken barnomsorg vi ska ha. Det ska vara familj – inte politik.

Jag har även en yngre bror. Jag brukar jämföra oss med Mycroft (han) och Sherlock (jag) Holmes – inte bara för att det smickrar oss båda. Den smartare Mycroft suckar i en novell att ”Sherlock has all the energy of the family”. Troligen passande.

Jag har bott mycket varierande – från studentrum och loppig lägenhet i Schuman i Bryssel till Gamla Stan och Kungsholmen i Stockholm. Men att komma hem från stressen till familjen och vårt hus i Österskär nordost om Stockholm är oslagbart.

**”Jag står för frihet,
förändring och
företagande.”**

Riksdagen

Jag kandiderar till riksdagen i valet 2010 som principfast pragmatiker. Är man principfast utan att se vilka steg som bör tas kommer man inte långt. Och är man enbart pragmatisk vet man inte vart alla steg leder.

Jag stödjer Moderaterna, ett parti med ett omfattande arv av arbete för frihet. Jag vill bidra till att Moderaterna och Alliansen blir än mer inriktade på reformer. I tider av kris, traditionalism och protektionism krävs en optimistisk idé om morgondagens Sverige.

Min ambition är att bygga nätverk av likasinnade från olika delar av samhället och mobilisera engagemang för förändring. Allmänintresset ska främjas, i kontrast till särintressena och deras önskan om privilegier.

Jag står för frihet, förändring och företagande. Det var entreprenörerna, frihandeln och reformkraften som gjorde Sverige till ett av världens mest välmående länder. Nästa mandatperiod måste präglas av en fortsatt ambitiös reformagenda.

Vi kan skapa ett mycket bättre välfärdssamhälle än den

välståndet vi har idag. Vi kan utveckla en svensk dröm om alla möjligheter oavsett bakgrund. Vi kan riva hinder för att släppa fram den kreativitet som också bygger morgondagens trygghet.

Medborgarna måste få makten över sina liv. Vi måste få bestämma mer över våra inkomster, vår välfärd och vår trygghet. Vanliga människor ska inte behöva vara beroende av byråkrater, myndigheter och andra överheter.

Sverige – och Europa som helhet – kan komma starkare ur recessionen. Dagens globala samhälle förändras snabbt och vi bör tidigarelägga viktiga reformer. I ny flexibilitet och förmåga till omställning ligger också ökad trygghet i förändringen.

Småföretag kan skapa fler jobb, inte minst åt unga och invandrare, utan dagens form av arbetsrätt. Fler tjänar mer på att arbeta och utbilda sig utan värnskatten. Och både patienter och medarbetare i vården får det bättre med fler välfärdsentreprenörer.

Sverige är fantastiskt. Men våra bästa dagar måste alltid ligga framför oss.

FRIHET - FÖRÄNDRING - FÖRETAGANDE

www.munkhammar.org